

[Udenrigsministeren]

»Fjernelse af truslen om en verdenskrig – en atomkrig – er nutidens mest krævende og påtrængende opgave. Menneskeheden er stillet over for et valg: vi må standse rustningskapløbet og gå over til nedrustning eller imødesede udslettelsen.«

De nukleare nedrustningsspørgsmål bør derfor have en klar prioritet under drøftelserne på nedrustningssamlingen. Selv om hovedansvaret på dette område hviler på atomvåbenmagterne, bør alle parter lade deres stemme høre i denne sag, som er af så helt vital betydning for menneskeheden. Nedrustningssamlingen må på en konstruktiv måde kræve, at supermagterne når til konkrete resultater i deres indbyrdes drøftelser på kernevåbenområdet. Især må samlingen medvirke til, at den lysning, der med de seneste udspil om strategiske kernevåben er opstået, fastholdes og leder til en snarlig genoptagelse af egentlige forhandlinger.

Også med hensyn til spørgsmålet om opnåelse af et fuldstændigt stop for atomprøvesprængninger bør der rettes opfordring til atommagterne om at medvirke. Som bekendt blev der allerede i 1963 indgået en såkaldt begrænset prøvestopaføtelse, der forbyder atomsprængninger i atmosfæren, det ydre rum og under vandet. Danmark har til stadhed givet udtryk for, at alle stater burde tilslutte sig denne aftale, men man har også fra dansk side langt vægt på, at aftalen udvides til også at omfatte underjordiske prøvesprængninger. Fra dansk side finder vi, at en sådan aftale om fuldstændigt prøvestop vil være et vigtigt skridt, der kan medvirke til at bremse den truende teknologiske udvikling af kernevåben og medvirke til at hindre deres yderligere udbredelse. Sammen med en række andre lande har vi fra dansk side presset på for at få indledt forhandlinger på dette område. Det er derfor med tilfredshed, vi kan konstatere, at nedrustningsudvalget i Genève i denne måned – man kan sige omsider – er blevet enig om at behandle dette spørgsmål. Dette skridt bør under nedrustningssamlingen påskønnes, ligesom samlingen bør tilskynde til, at der gennem snarlige forhandlinger søges udformet en aftaletekst.

Sammen med de øvrige nordiske lande har Danmark igennem en årrække været fortalende for en styrkelse af det såkaldte ikke-spretningsregime, som vi fra dansk side finder udgør en anden vigtig bremse på atomvåben-

kapløbet. I lighed med tidligere vil de nordiske lande under den kommende generalforsamling søge at skabe støtte til og interesse for dette spørgsmål, bl.a. gennem fremlægelse af et fællesnordisk arbejdsdokument.

Også spørgsmålet om etablering af kernevåbenfri zoner kan ventes drøftet på nedrustningssamlingen. Medens ikke-spretningsstrakten sigter mod at hindre spredning af kernevåben på global basis, sigter oprettelsen af kernevåbenfri zoner mod at hindre spredning af sådanne våben til afgrænsede geografiske områder. Den danske regerings opfattelse er ganske klar. Vi finder, at oprettelse af kernevåbenfri zoner i forskellige dele af verden vil kunne være et vigtigt bidrag til at hindre spredning af atomvåben, navnlig til områder, hvor ikke alle stater har tiltrådt ikke-spretningsaftalen. Det er imidlertid afgørende, at initiativet udgår fra staterne i de pågældende områder, og at oprettelsen af zoner er baseret på enighed mellem de berørte stater.

Selv om der ikke bør herske tvivl om, at begrænsning af atomvåben bør gives højeste prioritet, må vi fra dansk side lægge vægt på, at man ikke glemmer de såkaldte konventionelle våben. Selv om atomvåbnene bærer truslen om den fuldstændige katastrofe i sig, bør det erindres, at det er konventionelle våben, der siden 2. verdenskrig har kostet millioner af mennesker livet, og som sluger hovedparten af verdens rustningsudgifter. Endelig må det også huskes, at de stadig mere avancerede konventionelle våben rummer mulighed for den oprapning, der kan udløse den nukleare katastrofe.

Fra dansk side har vi gennem en årrække udfoldet bestræbelser på at få spørgsmålet om konventionel nedrustning sat på dagsordenen for de internationale nedrustningsdrøftelser.

Som det kan læses i FN's officielle nedrustningsårbog, blev der under FN's 35. generalforsamling, altså i 1980, for første gang i FN's historie vedtaget et resolutionsforslag, som direkte drejer sig om konventionel nedrustning. Det var et dansk resolutionsforslag, som vi fulgte op med endnu et forslag, der blev vedtaget af FN's 36. generalforsamling sidste år. Forslagene har ført til, at FN's generalsekretær nu har nedsat en ekspertgruppe, som skal udarbejde en undersøgelse om konventionel nedrustning. Arbejdet i ekspertgruppen ventes påbegyndt inden for de næ-